

DOPORUČENÁ LETECKÁ POŠTA V RAKÚSKO – UHORSKU 1918

Objav takmer po 100 rokoch

Práca filatelistu – špecialistu často pripomína detektíva a dnešný môj článok dokazuje túto skutočnosť. Aj dnes je stále čo objavovať a vyplňať tak biele miesta v poštovej histórii, prípadne prepisovať alebo upresňovať jej jednotlivé časti.

Osvetom prbližim základné fázy k problematike dopravného leteckej pošty v Rakúsko – Uhorsku (ďalej len R-U). Nový druh relatívne druhej leteckej prepravy poštových zásielok si vyžadoval špeciálne opatrenia na sledovanie leteckej prepravy poštových zásielok. Zásielkam boli priradené jednotlivé poradové čísla, ktoré sa zapisovali ceruzkou na prednú stranu zásielky. Tento postup by viedol pri dopravných zásielkach k dvojitému systému označovania a sledovania zásielok - číslo leteckej zásielky a číslo dopravného zásielky (R prílohy). K zabezpečeniu leteckej prepravy civilných poštových zásielok vydala rakúska poštová správa vyhlásenie č. 15 z 2. apríla 1918, v ktorom je uvedená daná:

Výnos, vyhlásenie na zavedenie leteckej poštovej prepravy medzi Viedňou a Lembergom (Zovs).

I. Medzi Viedňou a Lembergom bude zriadená denná letecká poštová preprava s medzipristátiím v Krakove.

II. Leteckou poštou sa môžu až do ďalšej úpravy zrýchlene prepravovať obyčajné listy a korešpondenčné listky. Takéto zásielky budú označované ako „letecké poštové zásielky“ (letecký poštový list, letecký korešpondenčný lístok)

V rámci prepravy leteckých zásielok z rakúskej časti monarchie nebolo umožnené teda poštovať dopravné zásielky, aj keď bolo potreba za číslu službu na zásielke uhradiť a poštovnícka na dopravné zadanie bola zveriteľne na zásielke vyznačená. Takáto letecká zásielka bola v súlade s vyhlásením a následne podľa rozhodnutia poštovníctva leteckej zásielky bola zasiadaná:

1. Letecky ako obyčajná zásielka.
2. Pozemnou cestou ako doporučená obálka.

Táto zásada bola striktno dodržiavaná v rámci leteckých zásielok počas celej doby prevádzkovania leteckej prepravy civilných poštových zásielok v roku 1918.

Obr. 1 Zálepka určená pre potrubnú poštu letecky prepravená 1. IX. 18 z Lembergu do Viedne

Dokladom prvého postupu je letecky prepravená celistvosť z Lembergu do Viedne dňa 1. IX. 18 (obr. 1). Zálepka pôvodne určená pre potrubnú poštu v nominálnej hodnote 450t mala byť použitá ako dopravný list (200t základné preto za listový zásielka + 250t príplatok za službu dopravnú). Letecký príplatok v správnej výške 4K bol uhradený leteckou známkom 4K z druhého vydania. Na poštovej leteckej pečiatke sa jasne zreteľujú číselníky časový údaj a tak je na pečiatke uvedený chýbný dátum 21. VIII. 18. Letecká

zásielka bola dopravená do Viedne ten istý deň v podvečer o siedmej hodine. Použitie známky 2H určenej na zrýchlené doručenie tlačív dáva celistvosti filatelistický nádech.

Obr. 2 Doporučený list zaslaný z Viedne do Budapešti 10. VII. 18

Druhý postup je dokumentovaný celistvosťou na obr. 2. Dopravný list (o hmotnosti 21-40 gramov) bol poslaný na pošte Wien 42 dňa 10. VII. 18, ako letecký list bol vyplatný a aj označený na leteckú dopravu (list FLUGPOST). Letecký príplatok bol uhradený celou sumou rakúskeho leteckého známok z II. vydania (preplatný = 4K). Dopravný list bol priradený do leteckej prepravy a bol dopravený do Budapešti včasným dňa 11. VII. – prichádza pečiatka pošty BUDAPEST 42 at. Jedná sa o doteraz ojedinelý nález známky rakúskej poštovej prevádzky o dodržiavaní poštových predpisov základnej pošty.

V tabuľke tab. 1 sú uvedené hlavné rozdiely medzi realizáciou leteckej prepravy medzi rakúskou a uhorskou poštou.

Tab. 1 Rozdiely v prevádzke leteckej dopravy rakúskej a uhorskej pošty

porovnaný údaj	FLUGPOST	REPÚBLICA POSTA
začiatok leteckej dopravy	31.III.1918	4.VII.1918
koniec leteckej dopravy	9.X.1918	23.VII.1918
známky pre pretač	zvláštne vydanie	existujúce
nominálna hodnota zn. pre pretač	vyššia	nižšia
hodnota pretače	1,50K 2,50K 4K	1,50K 4,50K
náklad známok – počet sérií	približne 180.000	70.000
falza známok	výnimočne	veľmi bežné
doprava doporučených zásielok	nie	áno
poplatok za leteckú etapu	1,50K	1,50K
poplatok za dopravu na letisko v LZ	1K	-
poplatok za dopravu vo VZ (zvýšenie poplatkov od 1.9.1918)	dopisnica 8h (10h) list 15h (20h)	dopisnica 1,70K list 1,80K
celistvosť - letecký poplatok	prevažne prefrankované	presne vyfrankované
celistvosť - ostatné poplatky	obvyčajne presne vyfrankované	presne vyfrankované

Legenda : LZ – letecké známky VZ – výplatné známky
(Pokračovanie na ďalšej strane)

